



Stationsomgeving (Wevelgem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2016E28

April 2016 – januari 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0) EN LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK (2016L81)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Onderzoeksoopdracht	7
1.2.1 Onderzoekskader	7
1.2.2 Juridische context	7
1.2.3 Randvoorwaarden	7
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	8
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	10
1.2.6.1 Methode	10
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	10
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	10
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	10
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	11
1.2.6.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten	11
1.3 Assessmentrapport	12
1.3.1 Ruimtelijke situering	12
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	14
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart	14
1.3.2.2 Geologie	15
1.3.2.2.1 Tertiair	15
1.3.2.2.2 Quartair	16
1.3.2.3 Bodem	17
1.3.2.3.1 Bodemtypes	17
1.3.2.3.2 Bodemerosie	18
1.3.2.4 Huidige gebruik en verstoringen	19
1.3.2.5 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	22
1.3.2.6 Hydrografie	24
1.3.3 Gekende archeologische waarden	26
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	26
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	26
1.3.3.1.2 Historische kaarten	26
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	29

1.4	Conclusie en syntheseplan	32
Deel 3:	Bibliografie.....	32
Deel 4:	Bijlagen.....	34

FIGURENLIJST (2016E28)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basisikaart met weergave kadasternummers (Bron: Geopunt)	6
Figuur 2: Locatie van het projectgebied t.o.v. België (Bron: Geopunt)	6
Figuur 3: visualisatie van de geplande werken.	9
Figuur 4: Projectgebied op de orthofoto (middenschallig, winteropname, 2015, bron: Geopunt) (15/06/2016).	13
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).	15
Figuur 6: Projectgebied op de Tertiaire geologische kaart (bron: Geopunt) (15/06/2016).	16
Figuur 7: Projectgebied op de Quartaire geologische kaart (bron: Geopunt) (15/06/2016).	17
Figuur 8: Projectgebied op de bodemtype kaart van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).	18
Figuur 9: Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2016 (bron: Geopunt) (15/06/2016).	19
Figuur 10: Projectgebied afgebeeld op de middenschallige orthofoto van 2000-2003 (winter) (28/06/2016, bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied afgebeeld op de middenschallige orthofoto van 2012 (winter) (28/06/2016, bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Mogelijke verstoorde zones in het projectgebied afgebeeld op de middenschallige meest recente orthofoto (winter 2015) (28/06/2016, bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).	23
Figuur 14: Hoogteverloop van het projectgebied volgens de profiellijn getekend op het DHM van het projectgebied (20/06/2016, bron: Geopunt).	23
Figuur 15: Hoogtemodel van de projectgebied afgeleid uit het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).	24
Figuur 16: Projectgebied t.o.v. de verschillende waterlopen (bron: Geopunt) (15/06/2016).	25
Figuur 17: Projectgebied t.o.v. de Ferrariskaart (bron: Agiv.be).	27
Figuur 18: Projectgebied t.o.v. de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (bron: Agiv.be) (15/06/2016).	28
Figuur 19: Projectgebied t.o.v. de Popp kadasterkaarten, 1842-1879 (bron: Agiv.be) (15/06/2016).	29
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart met aanduiding van de CAI (20/06/2016, bron: Geopunt).	30
Figuur 21: projectgebied weergegeven op orthofoto (winteropname 2015, middenschallig) tov. zijn cultuurhistorisch kader (bron: Geoportaal).	31
Figuur 22: Synthesepan.	32

TABELLENLIJST (2016E28)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	14
Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.....	26
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	29

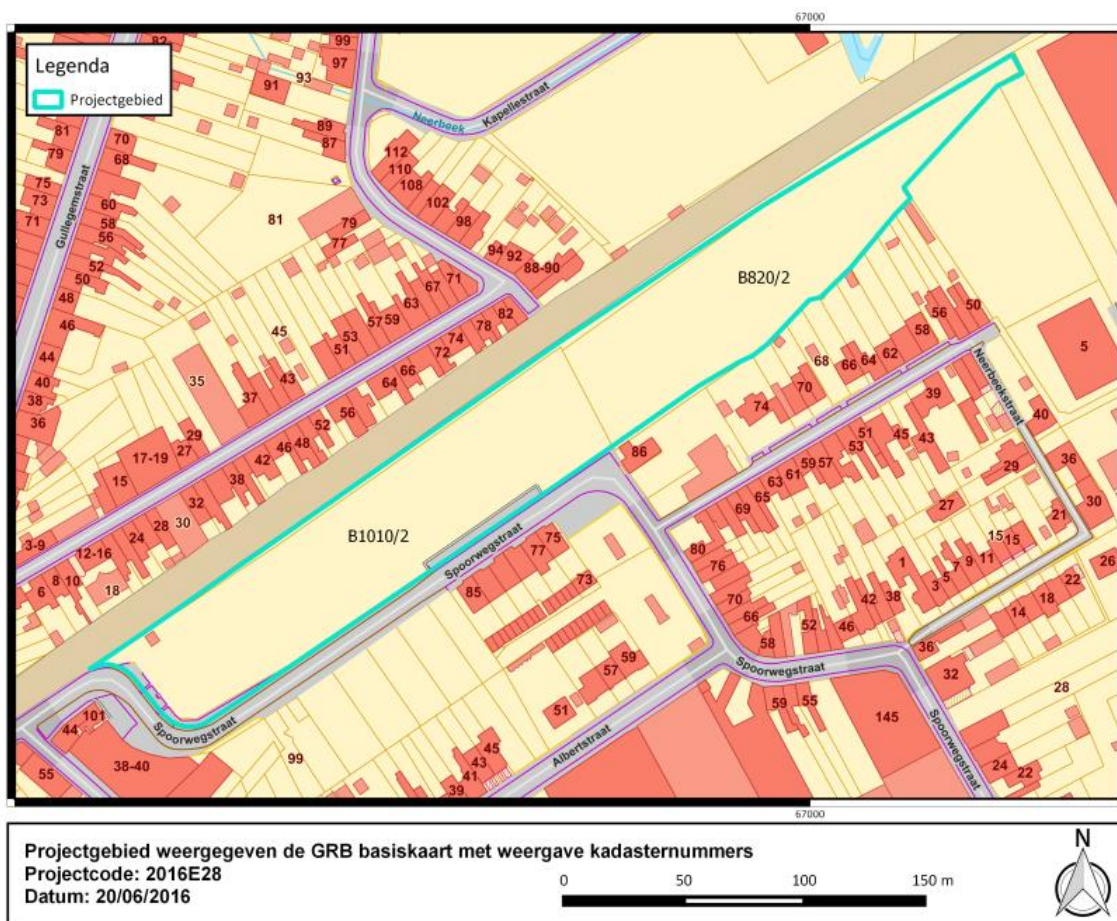
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

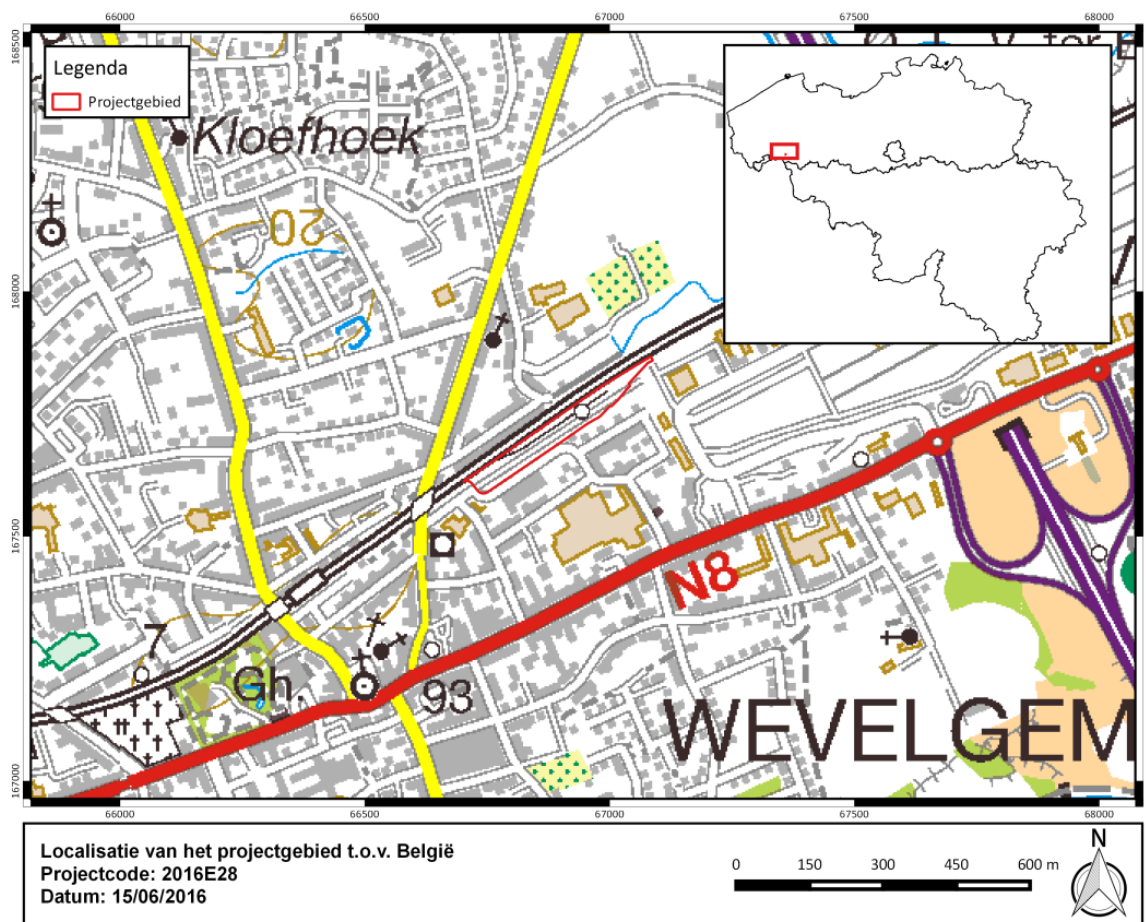
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wevelgem
	Deelgemeente	
	Postcode	8560
	Adres	Spoorwegstraat
	Toponiem	Stationsomgeving
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 64490 Y _{min} = 166203 X _{max} = 69541 Y _{max} = 169241
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Afd. 2, sectie B, B1010/2 en B820/2 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	



Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met weergave kadastrumnummers (Bron: Geopunt)



Figuur 2: Locatie van het projectgebied t.o.v. België (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een gemengd sociaal woonproject te Wevelgem. Het projectgebied wordt in deze studie Stationsomgeving Wevelgem genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van projectgebied Stationsomgeving Wevelgem. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het gewestplan in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Het bevindt zich noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca 1.8 ha en de ingreep in de bodem meer dan 1000m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Stationsomgeving Wevelgem werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

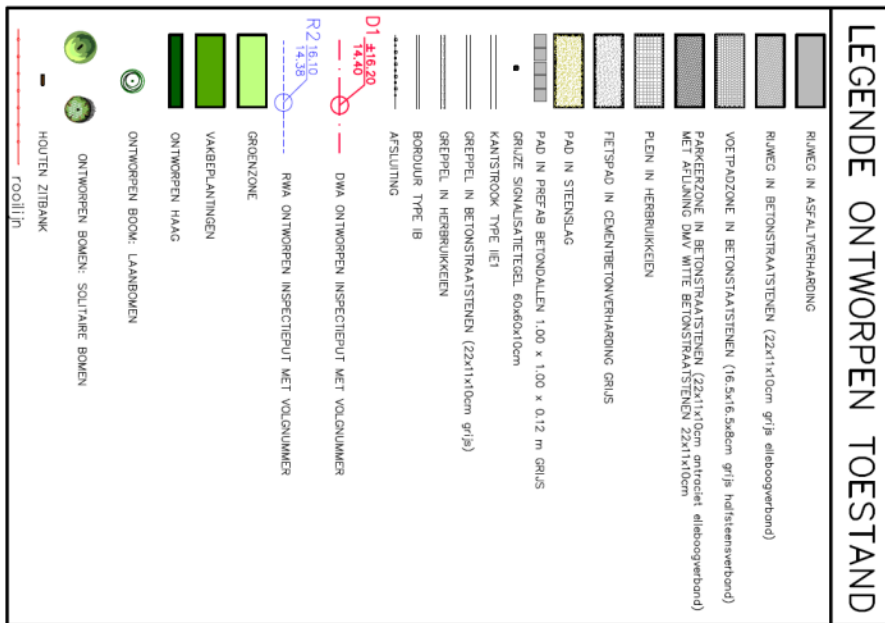
In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

In het projectgebied wordt een gemengd sociaal project gerealiseerd. Hierbij worden 15 koopappartementen gebouwd en 20 koopwoningen gebouwd en daarnaast worden er ook nog eens 15 huurappartementen en 9 huurwoningen gerealiseerd. De openbare wegenis wordt voorzien van groen. Er worden geen ondergrondse parkeerplaatsen gerealiseerd maar er wordt een combinatie van carports en parkeerplaatsen bovengronds voorzien. De rij- en wandelwegen worden aangelegd in betonstraatstenen.

De impact op de bodem voor de fundering zal binnen de perken blijven doordat er gebruik wordt gemaakt van fundering op staal. Dit betekent dat er sleuven zullen worden aangelegd waarin gewapend beton zal worden gegoten als fundering voor de gebouwen. De diepte van deze fundering zal gebeuren op de vorstvrije diepte wat minimaal tussen de 60 en 80 cm bedraagt in België.

Een meer intensievere ingreep in de bodem zijn de regenputten die per woning wordt aangelegd. De regenwaterputten hebben een volume van 7500 liter met een diameter van 2 meter. De voorziene diepte van plaatsing bedraagt 2,5 m.



Figuur 3: visualisatie van de geplande werken.

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.2.6.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten

Er werd geen advies van externe specialisten gevraagd voor de opmaak van dit bureauonderzoek.

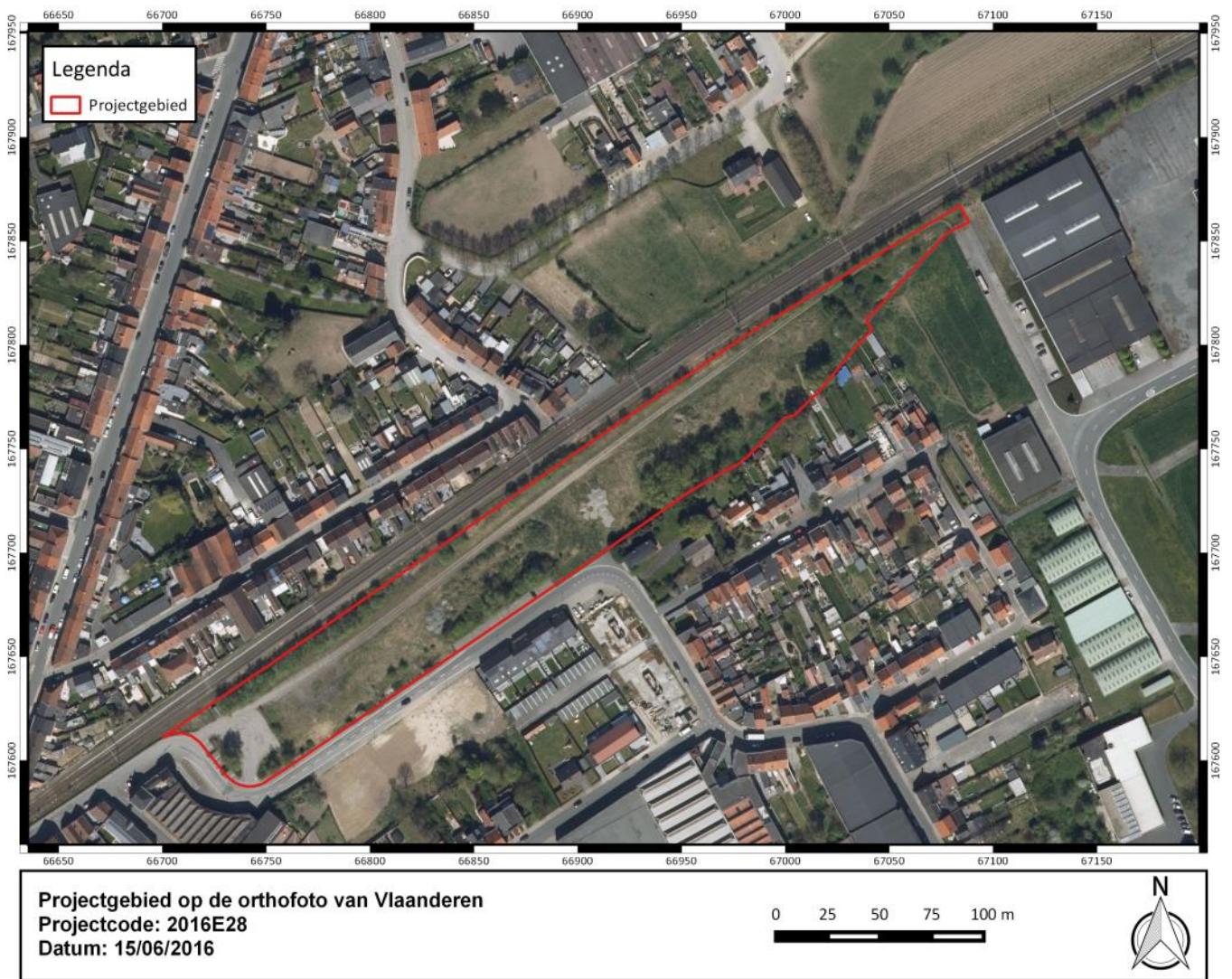
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied bevindt zich in Wevelgem, een gemeente in de provincie West-Vlaanderen, juist ten westen van Kortrijk. Wevelgem-centrum is gelegen aan de Leie, die de grens vormt met de aangrenzende gemeente Lauwe in het zuiden. Het projectgebied bevindt zich op 400 m ten oosten van het station van Wevelgem en op 450 m ten noorden van het centrum. Het gebied wordt in het noorden afgebakend door de spoorlijn richting het station van Bissegem en in het zuiden wordt het deels afgebakend door de Spoorwegstraat, deels door aangrenzende percelen en deels door de Kortrijk-Wevelgem Luchthaven.



Figuur 4: Projectgebied op de orthofoto (middenschalig, winteropname, 2015, bron: Geopunt) (15/06/2016).

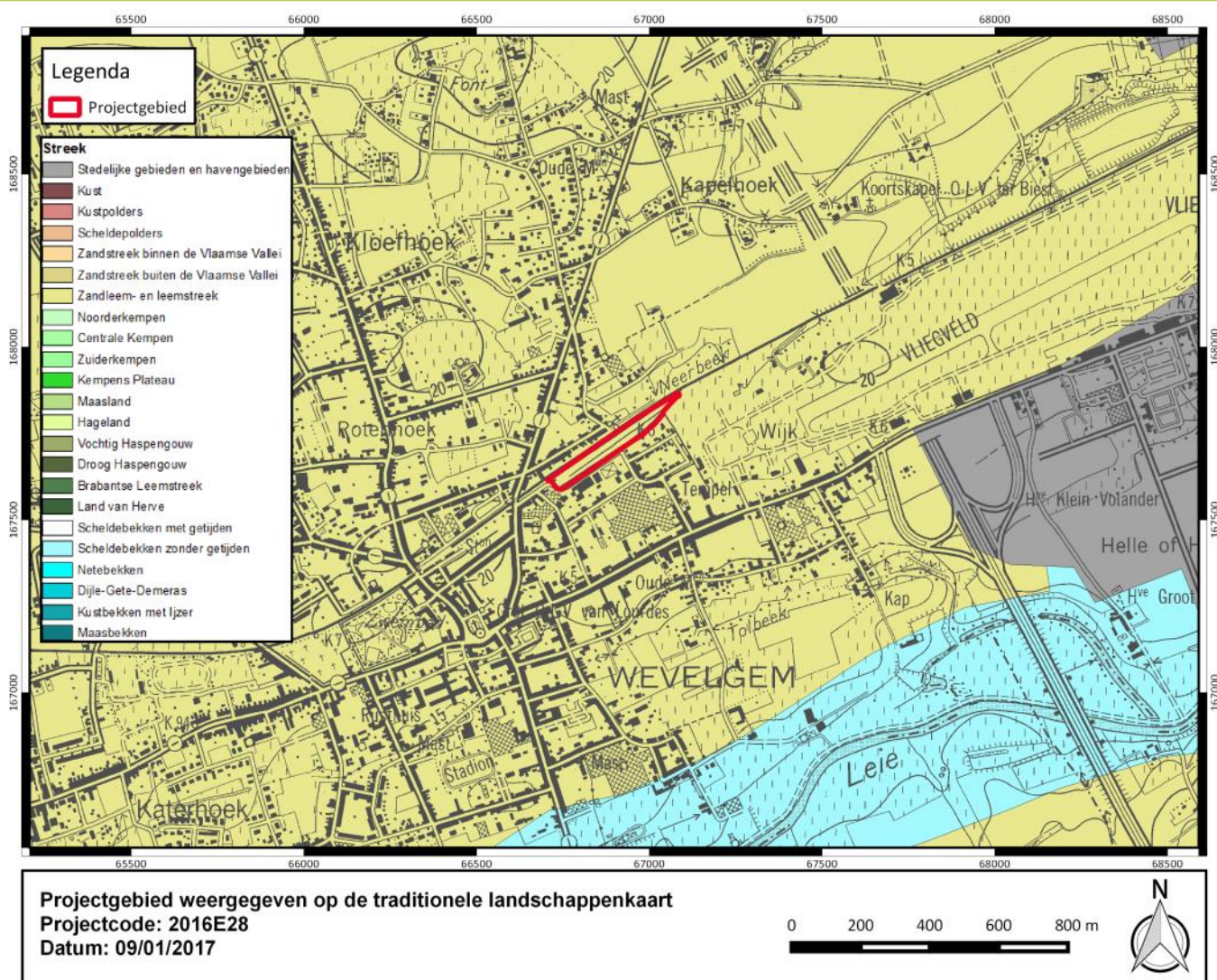
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Formatie van Kortrijk (Lid van Moen).
Quartair	Type 3: Fluviatiele afzettingen Eemiaan en Weichseliaan, Eolische afzetting Weichseliaan Type 3a: Fluviatiele afzettingen Eemiaan en Weichseliaan, Eolische afzetting Weichseliaan, Fluviatiele afzetting Holoceen en/of Tardiglaciaal.
Bodemtypes	OB, Lca.
Potentiële bodemerosie	Zeer laag tot verwaarloosbaar.
Bodemgebruikskaart	Andere bebouwing, akkerbouw, weiland.
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Gemiddelde hoogte: 19 m TAW. Hoogteverschil: 1,2 m.
Hydrografie	Bekken: Leiebekken (Grensleie). Beken en rivieren: Neerbeek, Tolbeek.

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart

Het projectgebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek.



Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

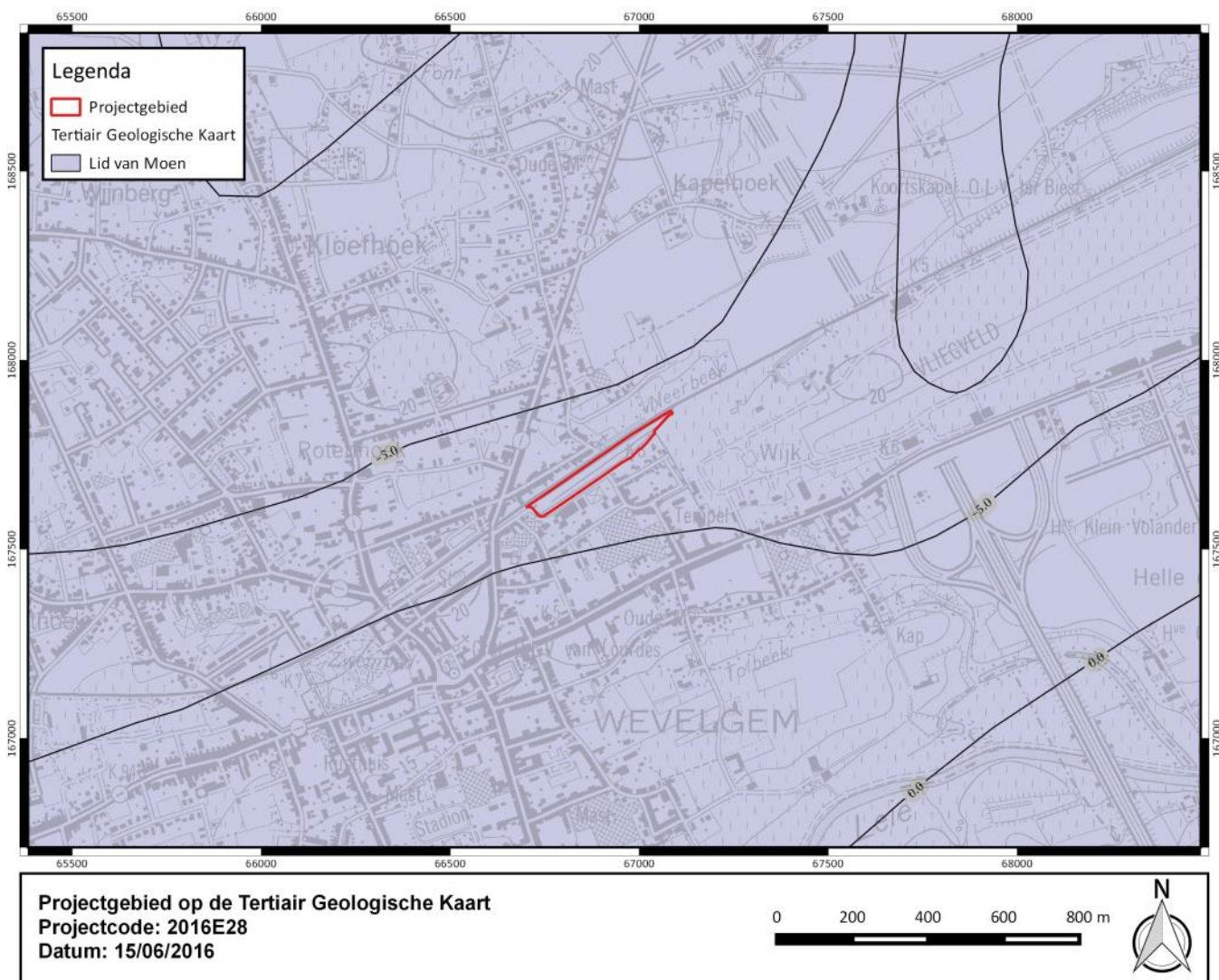
1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied bevindt zich in de Formatie van Kortrijk. De Formatie van Kortrijk is genoemd naar de stad Kortrijk wegens het groot aantal ontsluitingen die voorkomen in kleigroeven in de omgeving van de stad. De formatie is in essentie een marine afzetting en bestaat voornamelijk uit kleige sedimenten met weinig macrofossielen. De Formatie van Kortrijk heeft een maximale dikte van meer dan 100 m en rust op de Groep van Landen.

De Formatie van Kortrijk kan onderverdeeld worden in vier leden; van oud naar jong: Het Lid van Aalbeke, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Mont Héribu. Het projectgebied bevindt zich in het Lid van Moen. Dit is een heterogene siltige tot zandige afzetting met Nummulites planulatus. Doorheen het lid komen homogene kleilagen van enkele meters dikte voor die identificatie moeilijk kunnen maken en verkeerd geïnterpreteerd kunnen worden voor het Lid van Saint-Maur. De gemiddelde dikte van het Lid van Moen bedraagt 45 m.¹

¹ Jacobs, et al., (1993)

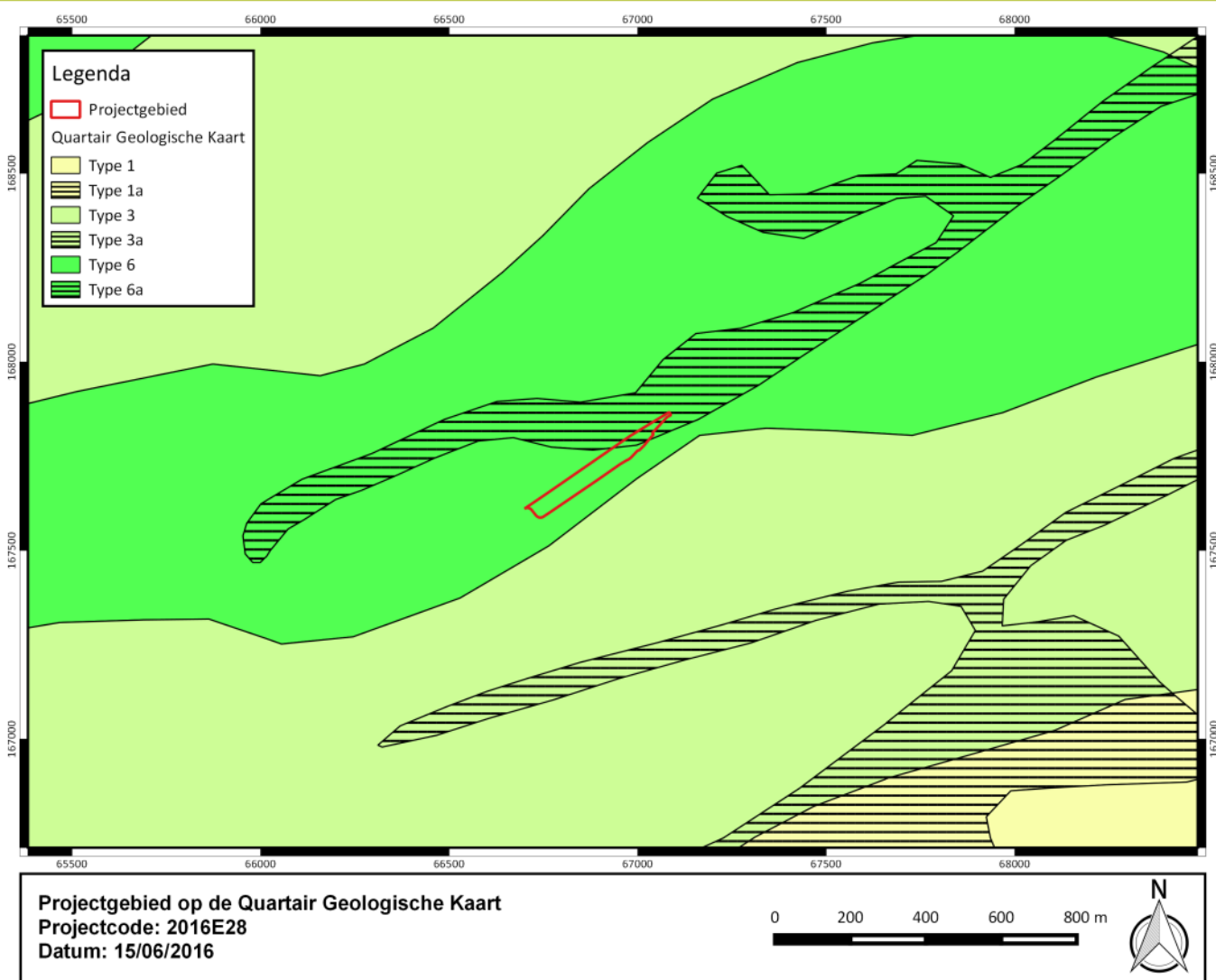


Figuur 6: Projectgebied op de Tertiaire geologische kaart (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied strekt zich uit over 2 soorten Quartaire afzettingen. De opbouw van de Quartaire afzettingen zijn in de basis hetzelfde maar verschillen enkel in de toplaag. De opbouw bestaat uit; van oud naar jong, een fluviatiele afzetting van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) met daarboven een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). In het zuidwestelijke deel van het projectgebied (gelegen in het niet-gearceerde deel) bestaat de toplaag uit een eolische afzetting (met korrelgrootteverdeling tussen zand en silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) met mogelijke afzettingen van het Vroeg-Holoceen. In het noordoostelijke deel van het projectgebied (gelegen in het gearceerde deel) ligt op deze eolische afzetting van het Weichseliaan een toplaag van fluviatiele afzetting (organochemisch en perimariën inclus) van het Holoceen met mogelijke afzettingen van het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

De dikte van het Quartair kan afgeleid worden uit de isopachenkaart van het Quartair. Er is geen directe informatie gekend over de dikte van het Quartair bij het projectgebied maar uit de isopachen rondom de projectgebied kan er vanuit gegaan worden dat deze tussen de 10 m en 25 m zal zijn.



Figuur 7: Projectgebied op de Quartaire geologische kaart (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.2.3 Bodem

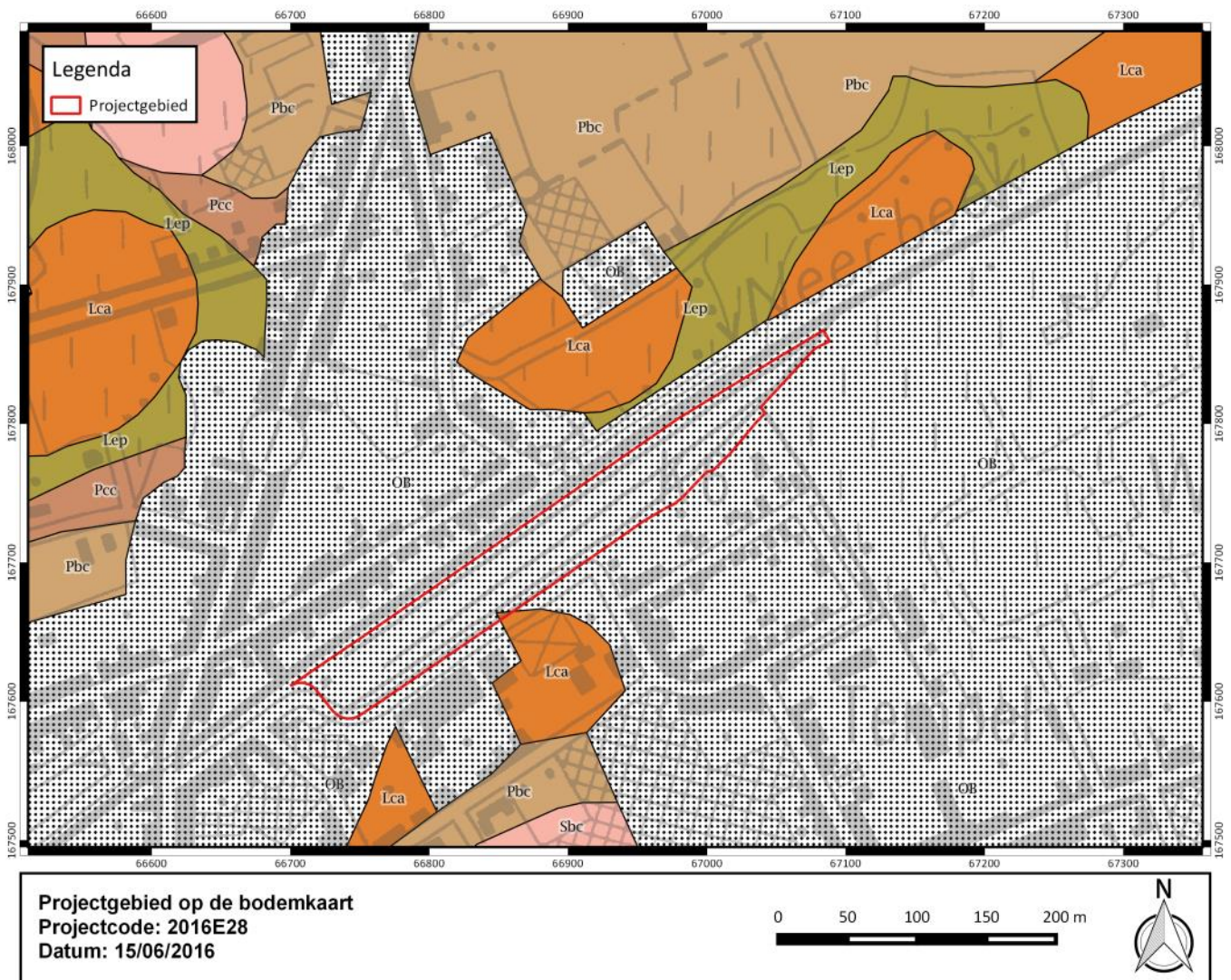
1.3.2.3.1 Bodemtypes

De bodemtypologie wordt afgeleid van de bodemserie aangegeven op de bodemkaart. De bodemserie wordt gekenmerkt door een textuurklasse, een drainageklasse en een profielontwikkeling.

Het grootste deel van het projectgebied bestaat uit de bodemserie Bebouwde Zones met kunstmatige grond (**OB**). Het bodemprofiel is door menselijke ingrepen gewijzigd of vernietigd waardoor er geen informatie bestaat over de oorspronkelijk aanwezige bodem. Hierdoor is er een grote kans dat de aanwezige archeologie sterk verstoord of vernietigd is.

Een klein stuk van het projectgebied bestaat uit het bodemtype matig droge zandleembodem met textuur B horizont (**Lca**). De bodemserie is gekenmerkt door de Ap horizont die rechtstreeks op de textuur B horizont rust. De textuur B horizont is een bruin zwaar zandleem aangereikt met sesquioxiden en klei. Roestverschijnselen kunnen voorkomen tussen de 80 cm en 120 cm. De gronden kennen geen wateroverlast noch gebrek aan water. In de winter zijn de substraatgronden koud en laat te bewerken, bij aanhoudende droogte in de zomer lijden ze aan watergebrek.²

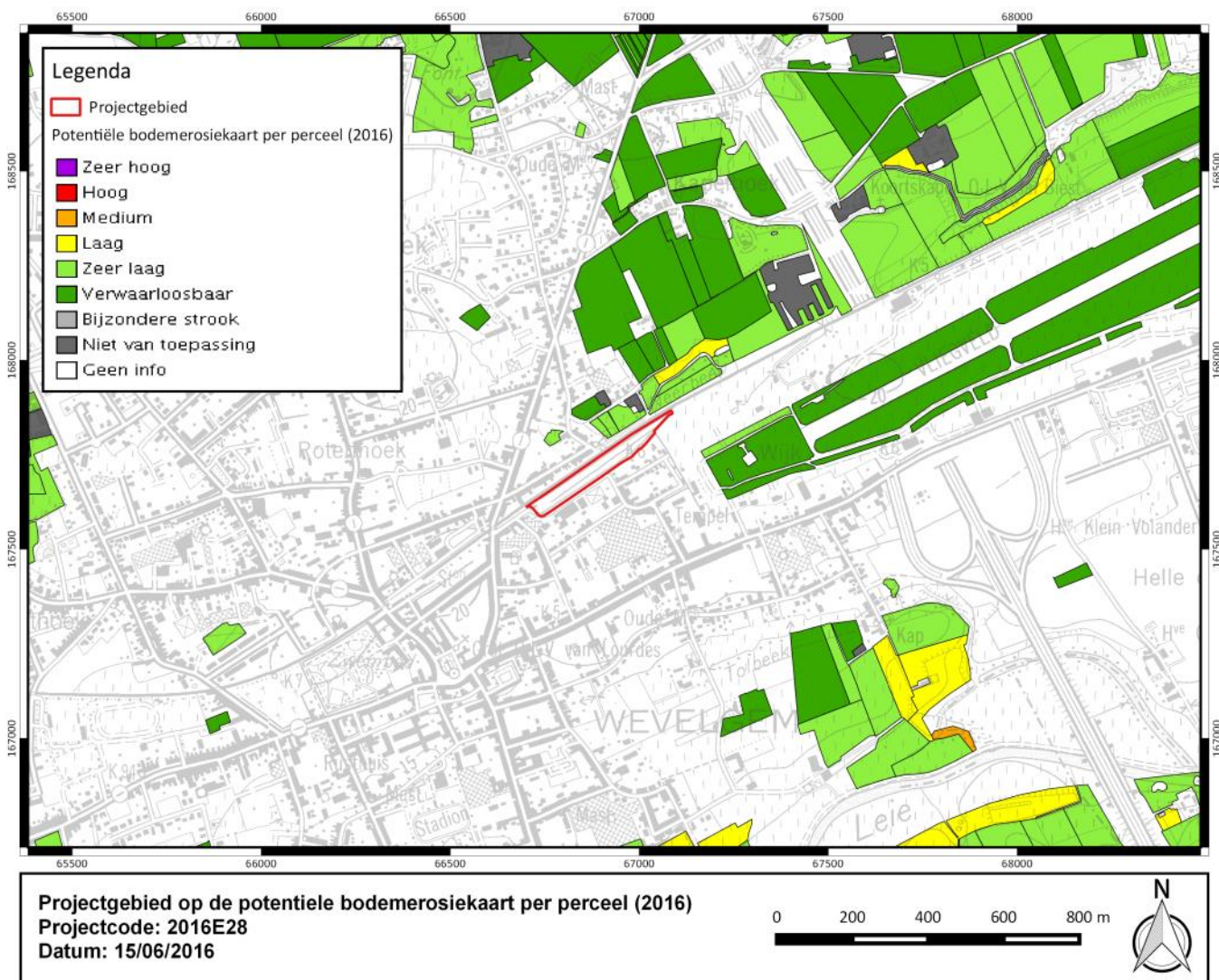
² Van Ranst & Sys, (2000)



Figuur 8: Projectgebied op de bodemtype kaart van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

Er is geen informatie gekend over de potentiële erosie van het projectgebied. Uit de gegevens van de potentiële erosie van de omliggende percelen kan afgeleid worden dat de potentiële erosie van het projectgebied zeer laag tot verwaarloosbaar zal zijn.



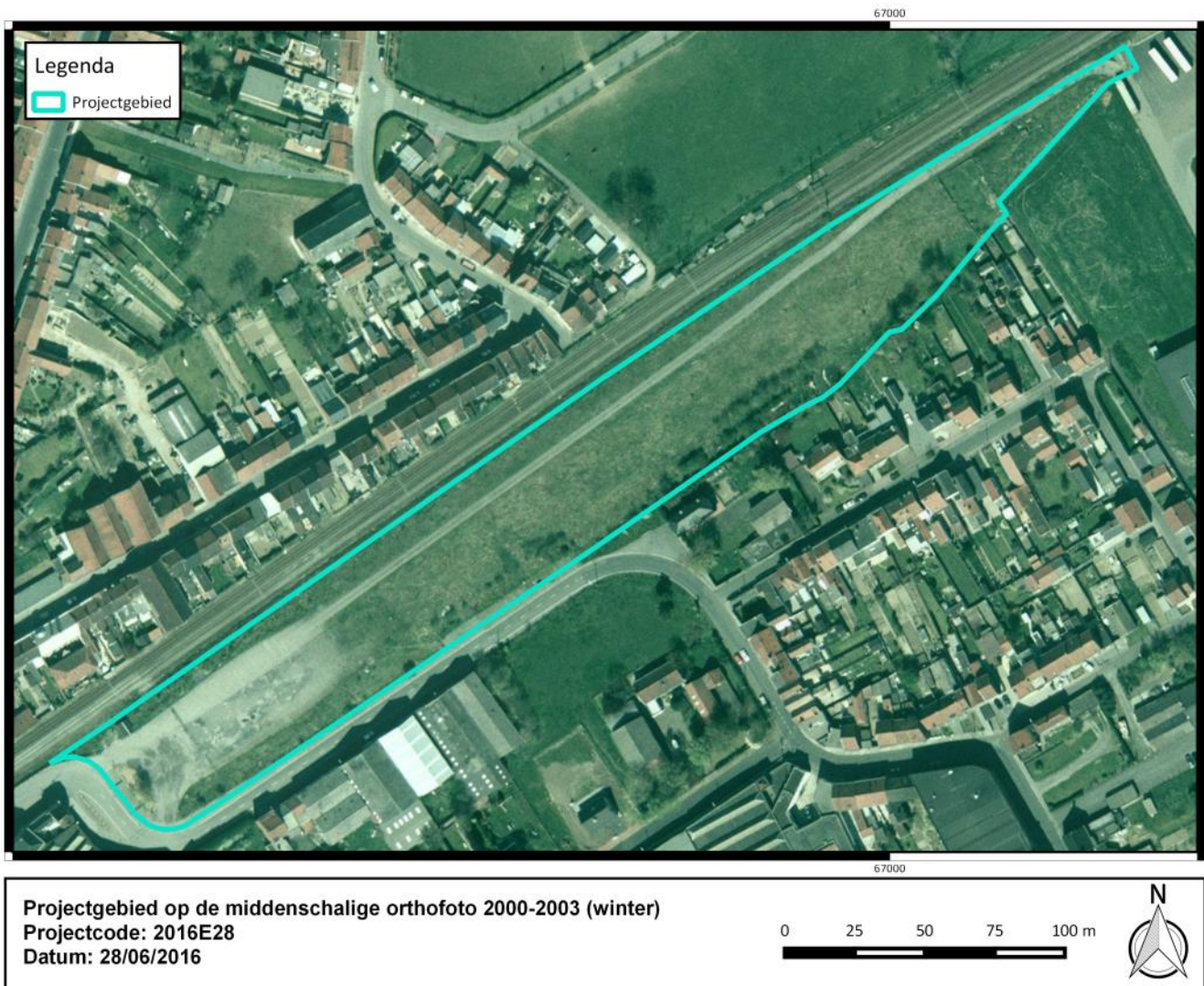
Figuur 9: Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2016 (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

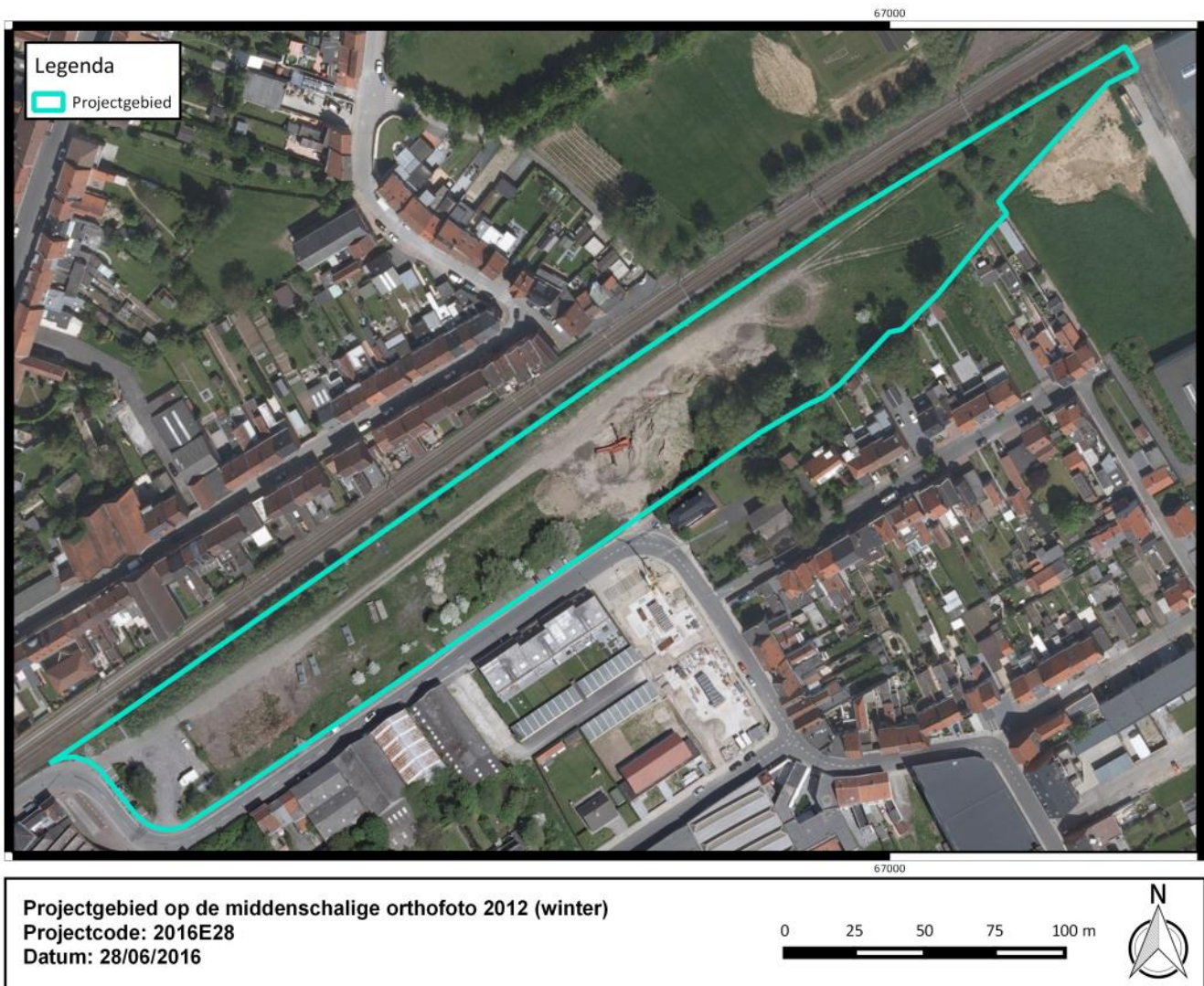
Het zuidwestelijke deel van het projectgebied wordt tot op heden gebruikt als parking. Doorheen het projectgebied loopt een verharde weg van het zuidwesten naar het noordoosten. Nu is het overgrote deel van het projectgebied begroeid met gras. De oudere orthofoto's geven een beeld weer in welke mate het braakliggende terrein mogelijk verstoord geweest is. Op de orthofoto van 2000-2003 (Figuur 10) is duidelijk de verharding te zien in het zuidwestelijke deel van het projectgebied en is ook de verharde weg duidelijk. Deze loopt vanaf het verharde deel in het zuidwesten tot aan de punt in het noordoosten waar het een verbinding maakt met het naastgelegen terrein.

Op de orthofoto van 2012 (Figuur 11) is de verharding in het zuidwesten nog steeds aanwezig alsook de verharde weg. In het centrale gedeelte is een tijdelijke werfzone op te merken die is aangelegd voor werken aan de spoorlijn. Deze tijdelijke werfzone lijkt verhoogd geweest met aangevoerde grond waarbij ook zware machines over het terrein hebben gereden.

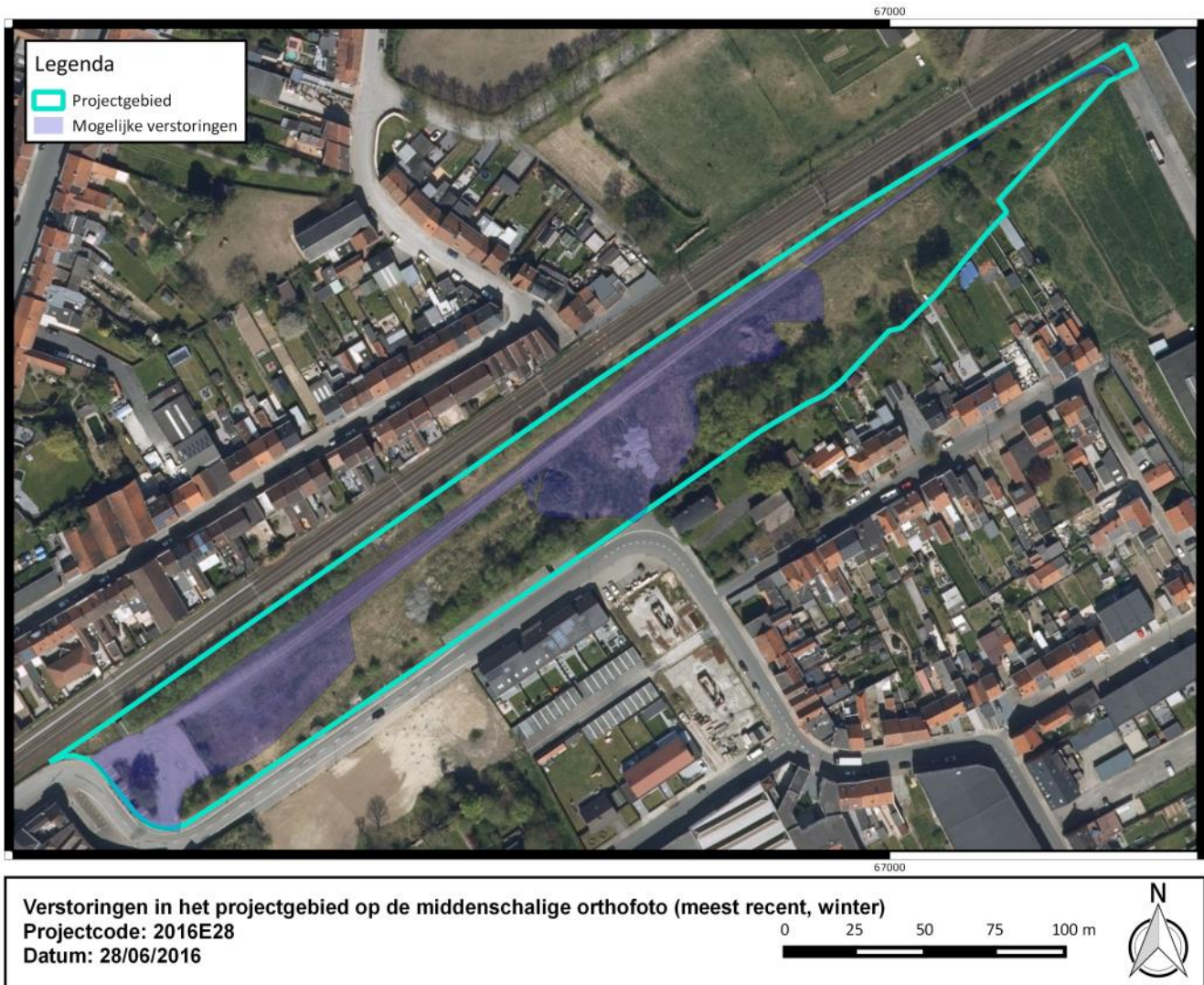
Wanneer deze informatie van de mogelijks verstoordde zones wordt afgebeeld op de meest recente orthofoto (Figuur 12) dan kan er opgemerkt worden dat grote delen begroeid zijn. Zo is de tijdelijke werfzone sterk gesloken en is deel van de verharding in het zuidwesten "groener" geworden. Desalniettemin zijn dit de zones die mogelijks het sterkst verstoord zijn binnen het projectgebied.



Figuur 10: Projectgebied afgebeeld op de middenschale orthofoto van 2000-2003 (winter) (28/06/2016, bron: Geopunt).



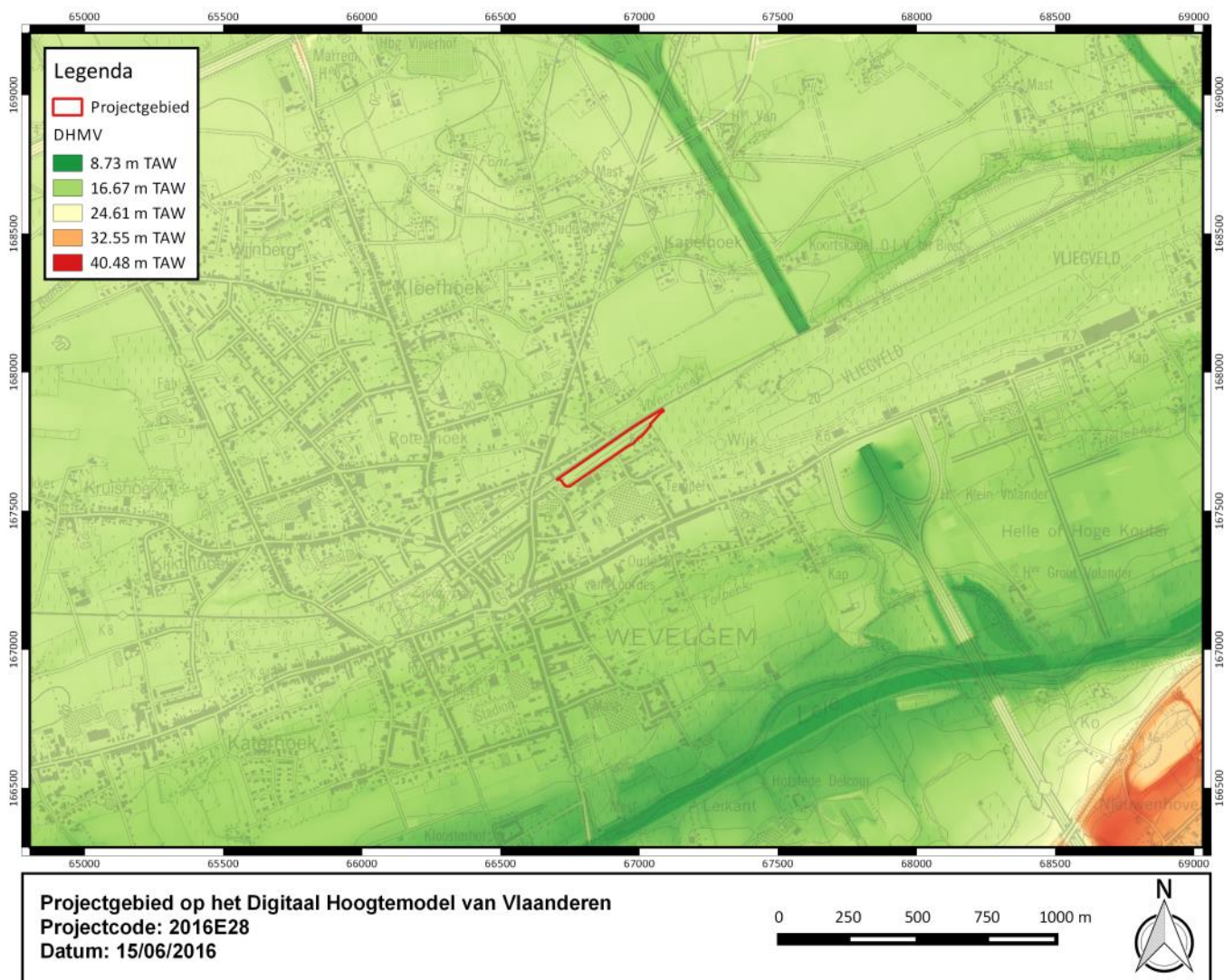
Figuur 11: Projectgebied afgebeeld op de middenschale orthofoto van 2012 (winter) (28/06/2016, bron: Geopunt).



Figuur 12: Mogelijke verstoorde zones in het projectgebied afgebeeld op de middenschale meest recente orthofoto (winter 2015) (28/06/2016, bron: Geopunt).

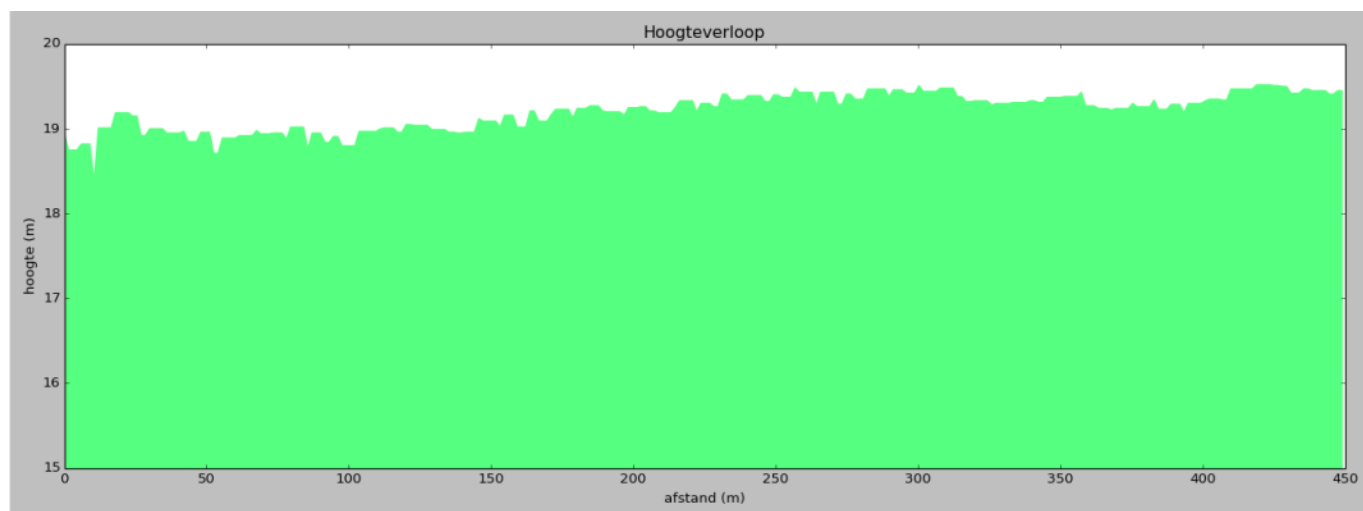
1.3.2.5 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) toont aan dat het projectgebied in een relatief vlak stuk gesitueerd is (Figuur 13). In het zuidoosten is het aanzienlijk hoger waar er een meer aanwezig is.

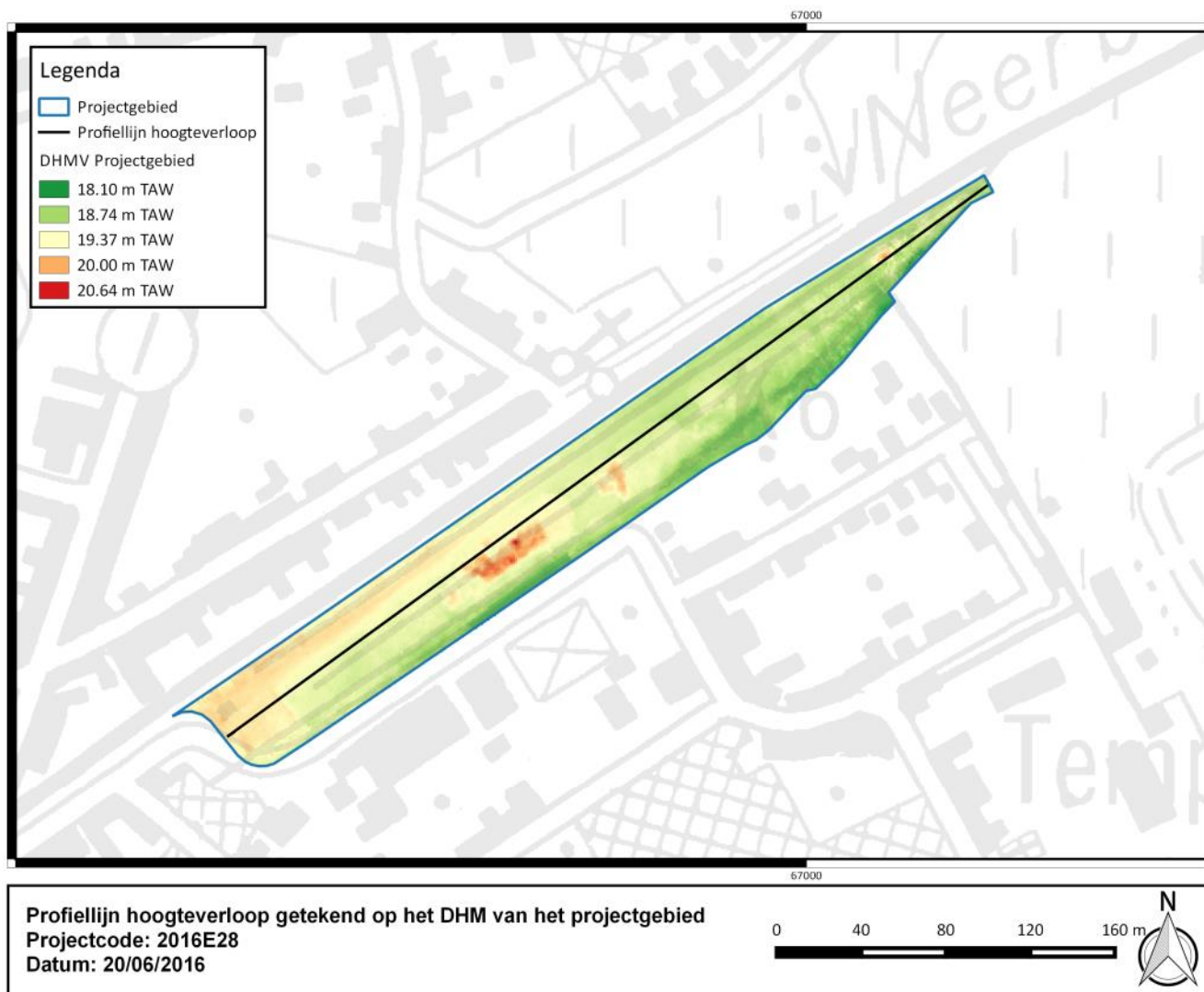


Figuur 13: Projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).

De gemiddelde hoogte van het terrein is 19 m TAW en helt licht in noordoostelijke richting met de maximale hoogte van 20,64 m TAW in het centrum van het projectgebied en de minimale hoogte van 18,10 m TAW in het zuidoosten. Het maximale hoogteverschil in het projectgebied bedraagt ca. 2,5 m.



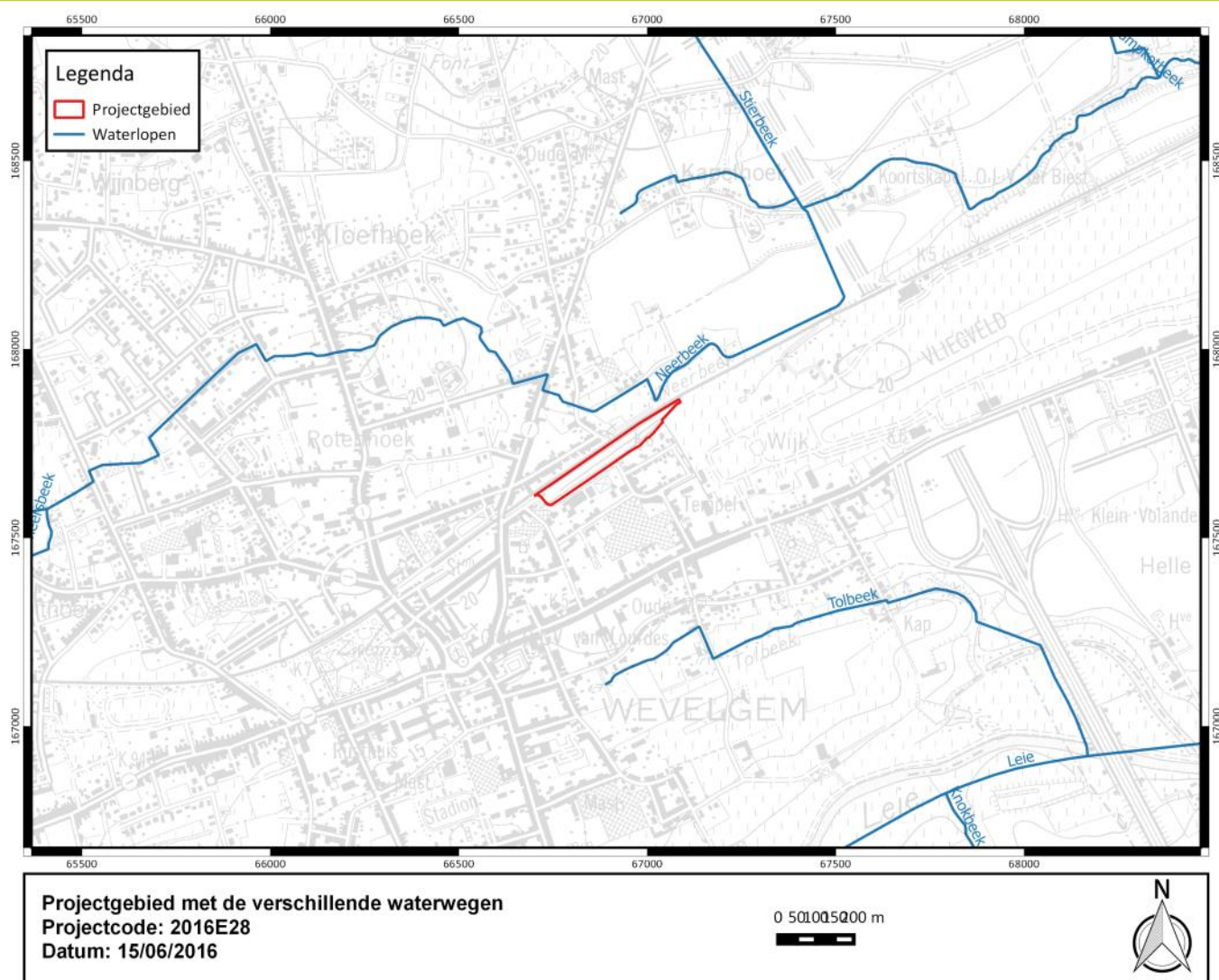
Figuur 14: Hoogteverloop van het projectgebied volgens de profiellijn getekend op het DHM van het projectgebied (20/06/2016, bron: Geopunt).



Figuur 15: Hoogtemodel van de projectgebied afgeleid uit het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.2.6 Hydrografie

Het projectgebied bevindt zich in het deelbekken Grensleie (beheerd door de provincie West-Vlaanderen) en is deel van het Leiebekken. Ten noorden van het projectgebied loopt de Neerbeek die uitmond in de Leie nabij Bissegem (Gemeente Kortrijk). Ten zuiden van het projectgebied loopt de Tolbeek die uitmond in de Leie in de gemeente Menen.



Figuur 16: Projectgebied t.o.v. de verschillende waterlopen (bron: Geopunt) (15/06/2016).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Ondanks het feit dat Wevelgem pas laat wordt vermeld in bronnen wordt aangenomen dat het ontstaan van ervan terug te brengen is tot de 5^{de} eeuw na Chr.

Hier zouden volgens de overlevering de Frankische heer Wibilinga (i.e. Wibilinga-haim) en zijn gevolg de eerste bewoners zijn van Wevelgem. Na de kerstening wordt hier ook een bidkapel opgericht. Ook belangrijk voor de ontwikkeling van het dorp was de stichting van een Cisterciënzer klooster in 1247 daarbij nam deze geloofsgemeenschap ook een aantal bestuurlijke taken op.

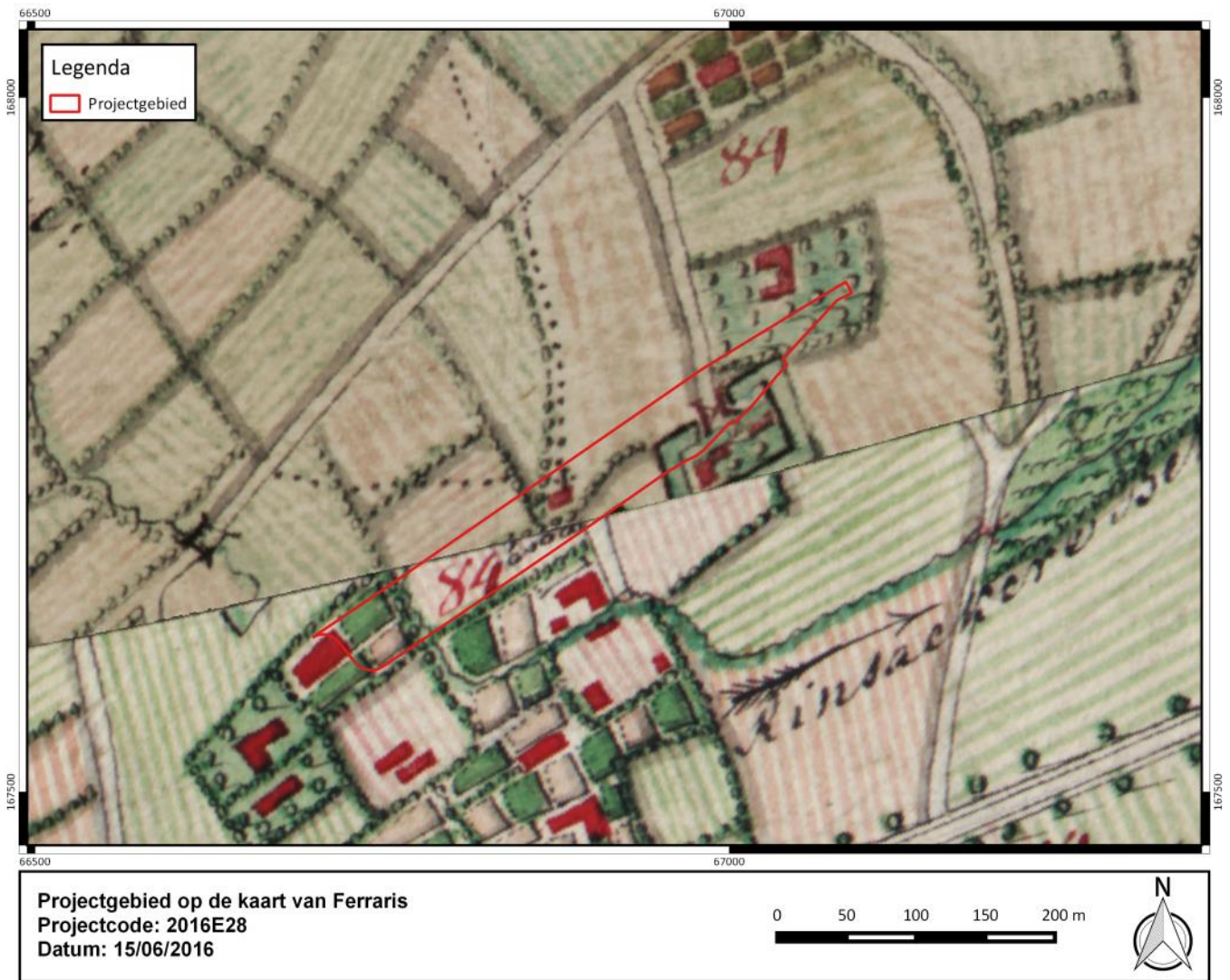
Dit dorp liet zich vanaf de 16^{de} eeuw ook kennen als een centrum voor vlasnijverheid. Tot aan de Franse annexatie bleef Wevelgem socio-politiek onder een feodaal stelsel fungeren. Het is in deze periode dat een schepencollege en een burgemeester het bestuur van dit dorp overnamen. Tijdens WOI installeerden de Duitsers hier een vliegveld, dat later zou uitgroeien tot het vliegveld van Bissegem-Wevelgem op een boogscheut van het onderzoekerterrein. In de nasleep van WOII verloor de vlasnijverheid zijn aandeel in dit dorp door een mechanisering van de sector.³

1.3.3.1.2 Historische kaarten

Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.

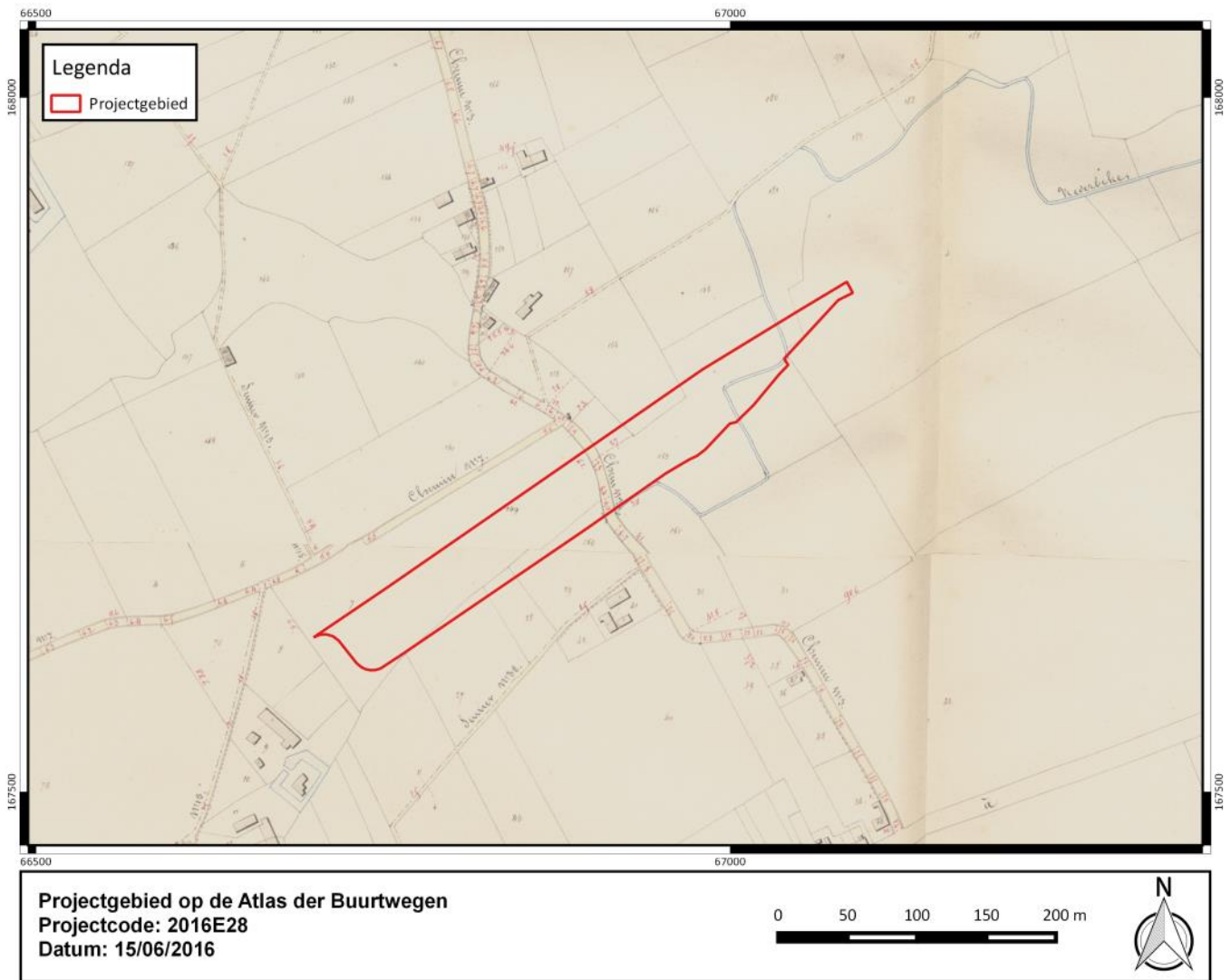
Bron	Jaartal	Historische Situatie
Kaart van Ferraris	1771-1777	Boomgaard, akkers en weide
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Akkers en weide
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Akkers en weide
Luchtfoto	2015	Groenzone, buffer voor spoorweg

³ Heemkundige Kring Wevelgem



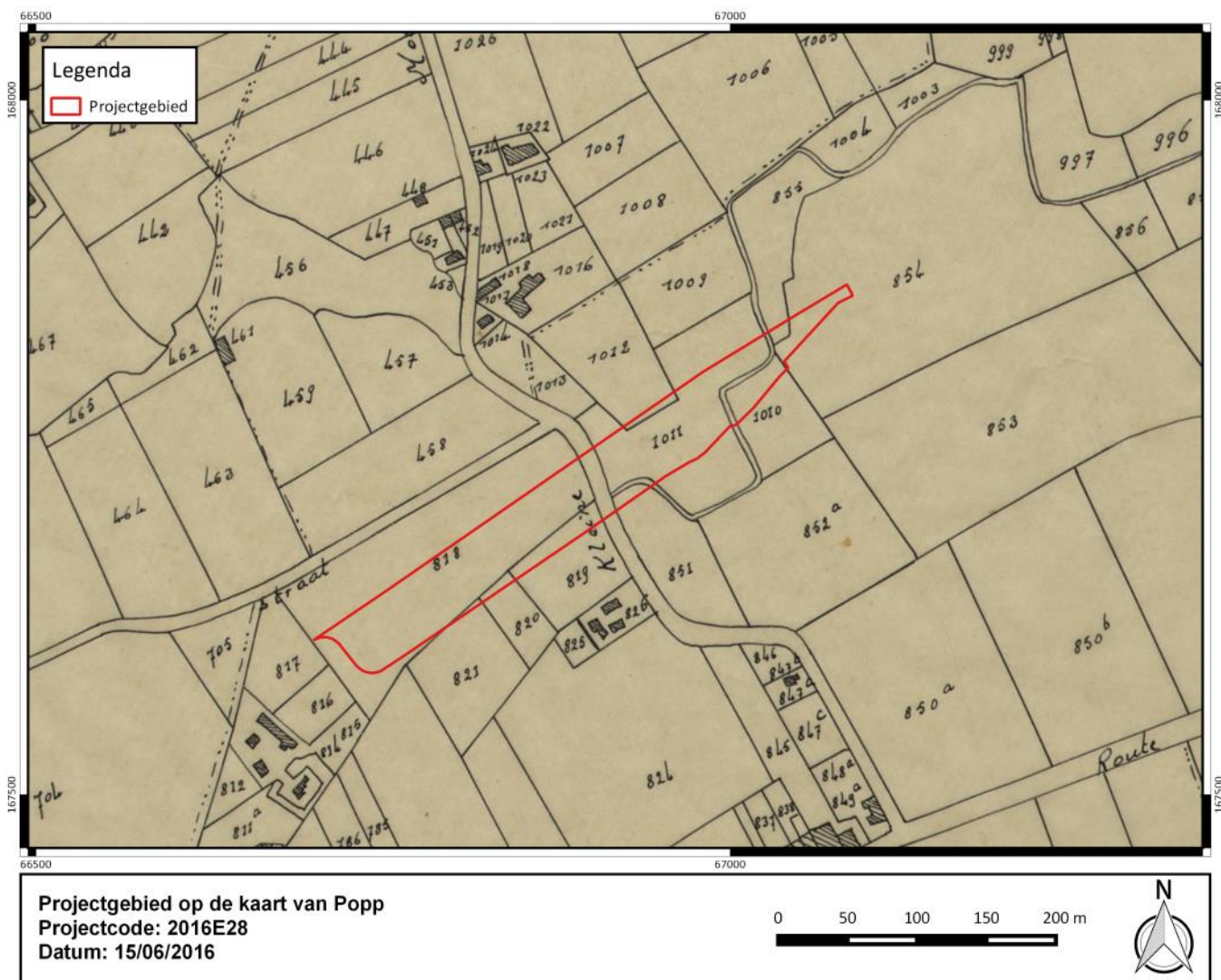
Figuur 17: Projectgebied t.o.v. de Ferrariskaart (bron: Agiv.be).

Op de kaart van Ferraris uit het eind van de 18^e eeuw, is het onderzoeksgebied te situeren aan de noordelijke zijde van de weergegeven bewoning. Binnen het plangebied zijn geen bouwmassa's weergegeven. Enkel in de meest westelijke en oostelijke rand kunnen eventueel sporen aangesneden worden van laat middeleeuwse bewoning. Het terrein lijkt zich op de grens van de toenmalige bewoning te situeren. In het uiterste oosten van het terrein bevindt zich een hoeve met walgracht.



Figuur 18: Projectgebied t.o.v. de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (bron: Agiv.be) (15/06/2016).

Zowel de Atlas der Buurtwegen (1841) als de Popp kadasterkaarten van eind 19^e eeuw, tonen het terrein als weide of akker. Hoewel de hoeve met walgracht in het oosten nu niet meer weergegeven wordt bleef de gracht wel bewaard in het landschap. Op moderne luchtfoto's en op digitale hoogtemodellen is geen gracht of depressie te detecteren in het oosten van het terrein. Dit is waarschijnlijk het resultaat van bodemingrepen in functie van de veranderde loop van de Neerbeek.



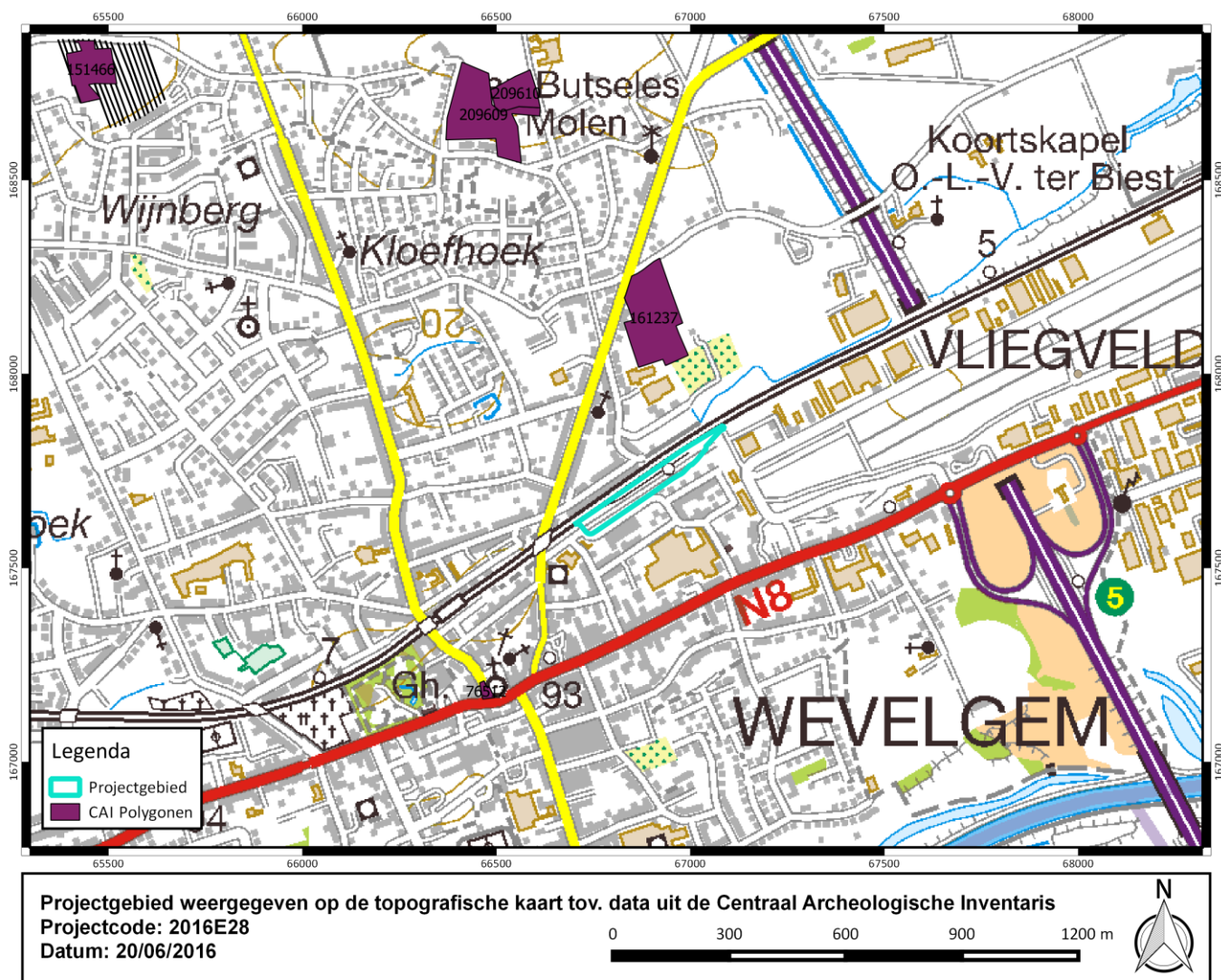
Figuur 19: Projectgebied t.o.v. de Popp kadasterkaarten, 1842-1879 (bron: Agiv.be) (15/06/2016).

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
73708	Aardewerk uit de late ijzertijd of vroeg Romeinse periode.
71139	Gallische munt in goud, vroeg Romeinse periode.
71140	Toevalsvondst uit 1850, Aardewerk, bronzen figurine en spelden, ijzeren lanspunten, 188 bronzen en zilveren munten (Trajanus-Hadrianus-Antoninus Pius-Septimus Severus) uit de laat Romeinse periode.
161237	Sporen van een nederzettingkern uit late ijzertijd- romeinse periode



Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart met aanduiding van de CAI (20/06/2016, bron: Geopunt).

Ten noorden van het plangebied werden enkele archeologisch relevante resten aangetroffen in het verleden. CAI ID161237 wijst op een archeologisch proefsleuvenonderzoek dat in 2012 werd uitgevoerd ter hoogte van site Kleine Molen te Wevelgem. Tijdens dit proefsleuvenonderzoek werden sporen die wellicht deel uitmaakten van structuren perifeer aan een nederzettingkern uit de late ijzertijd-romeinse tijd blootgelegd:

- kuil waarin 3 fragmenten van Low Lands Ware en een rand handgevormd aardewerk werden gevonden
- onregelmatige lange ondiepe afvalkuil met een vrij houtskoolrijke vulling. Er werd gevonden: een fragment van een septaria, 2 fragmenten bouwceramiek, 8 fragmenten aardewerk, 1 randfragment van een wrijfschaal in importaardewerk, 2 delen van een bodemfragment in terra sigillata
- greppel waarin 6 fragmenten handgevormd aardewerk werden gevonden.
- greppel waarin 12 fragmenten handgevormd aardewerk werden gevonden, vermoedelijk afkomstig van 1 individu.⁴

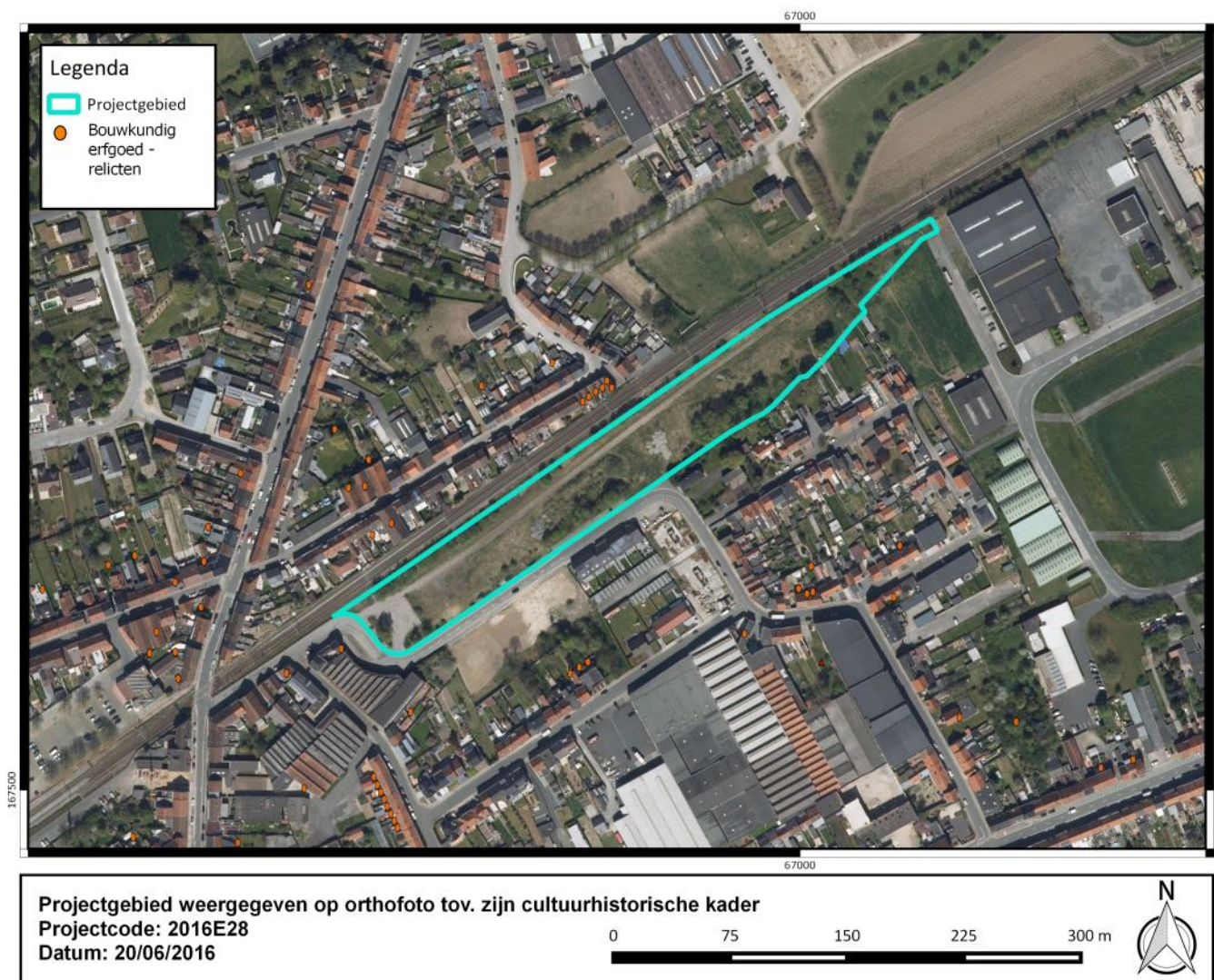
Ter hoogte van CAI ID73708 werden in 1976 tijdens een opgraving van "Pro Cortoriaco" twee 110m lange grachten gegraven, waarbij gebruiksaardewerk uit de late La Tène aangetroffen werd.⁵

⁴ Pieters H. & De Smaele B. 2012, Archeologisch proefsleuvenonderzoek op de site Kleine Molen te Wevelgem (West-Vlaanderen), Archeo Rapport 15 aDede bvba

⁵ DESPRIET, Ph. 1978, Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1976, in: De Leiegouw jg. XX, afl. 1, p. 99-116.

Voorts kwamen op CAI locaties 71139 en 71140 enkele toevalsvondsten van munten uit de Romeinse periode aan het licht.

Cultuurhistorisch kader



Figuur 21: projectgebied weergegeven op orthofoto (winteropname 2015, middenschallig) tov. zijn cultuurhistorisch kader (bron: Geoportaal).

In de directe omgeving van het projectgebied bevinden zich verschillende bouwkundig erfgoedrelicten. Zo zijn juist ten noorden van het plangebied zijn vier arbeiderswoningen en een vlamagazijn (ID: 70959) gesitueerd, opgetrokken ca. 1930.

Ten westen daarvan ligt een monumentale vlassehuur uit het tweede kwart van de 20ste eeuw (ID: 70956) en een klein arbeidershuisje (ID: 70955) van ca. 1900.

Ten zuidwesten ligt Café De Nieuwe Weegbrug (ID: 71280), opgericht in het eerste kwart van de 20^{ste} eeuw en een klein arbeidershuisje uit het eerste kwart van de 20ste eeuw (ID: 71268).

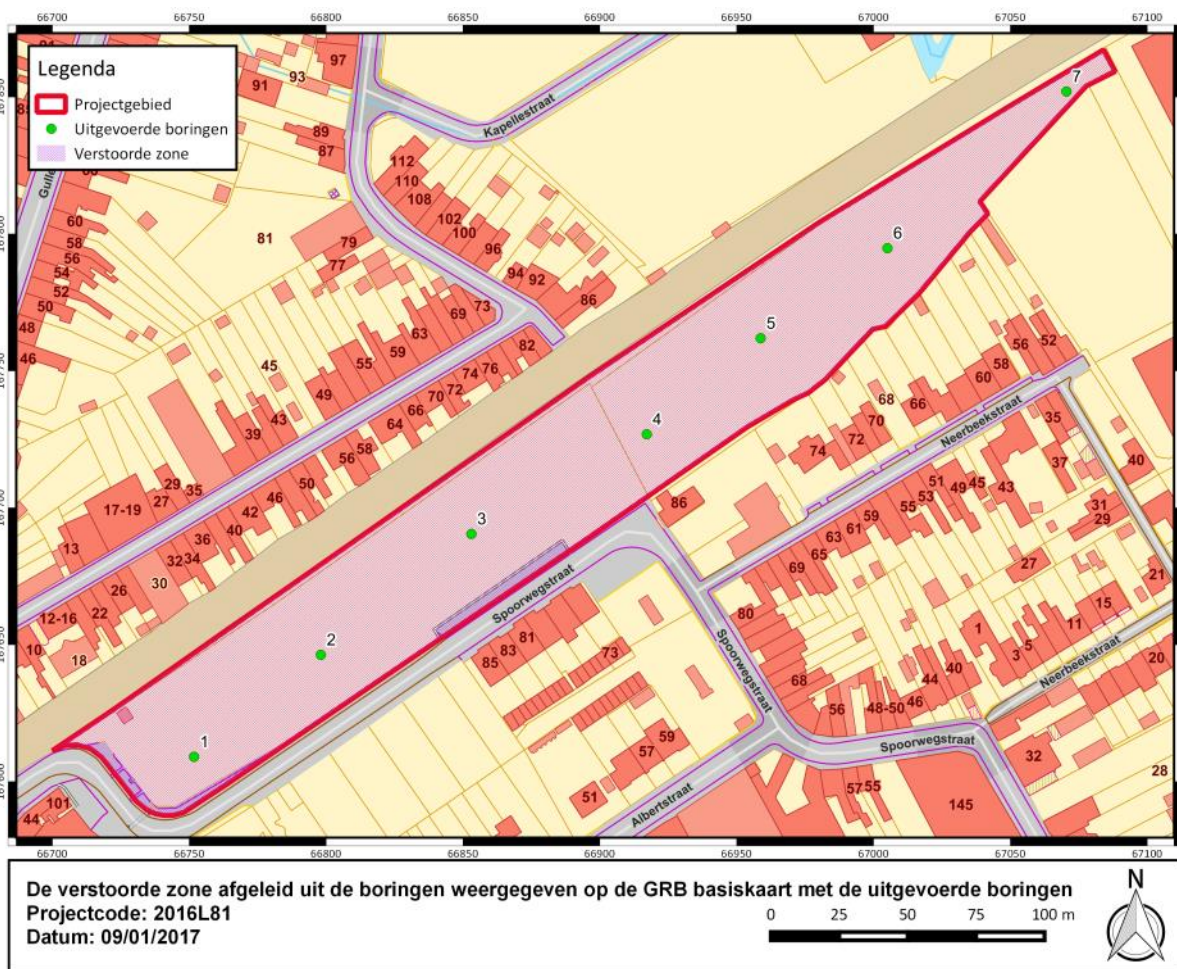
Ten zuiden bevindt zich een Art-deco-geïnspireerde burgerwoning met opvallend parement van oranje baksteen, daterend uit de jaren 1930 (ID: 70883) en een eenheidsbebouwing van twee enkelhuizen volgens spiegelbeeldschema van twee bouwlagen en souterrain onder een plat dak. Dit zijn burgerwoningen uit de jaren 1930, naar ontwerp van W. Van Spranghe (Kortrijk) (ID: 70884).⁶

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Eenheidsbebouwing van twee burgerhuizen. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/70884> op 27-06-2016 16:25.

1.4 Conclusie en syntheseplan

Op de terreinen gelegen tussen de Spoorwegstraat, de internationale luchthaven Kortrijk-Wevelgem en spoorlijn 69 te Wevelgem, West-Vlaanderen, wordt een gemengd woonproject gerealiseerd door de opdrachtgever. Deze ingrepen vormen een onmiddellijke bedreiging voor eventueel ondergronds erfgoed. Op basis van historische en cartografische bronnen en een landschappelijk booronderzoek is duidelijk geworden dat het terrein sterk geroerd is door de aanleg van het vroegere rangeerstation en het latere gebruik van het terrein als werkplaats.

Indien dit gegeven wordt afgewogen tegenover de gekende archeologische indicatoren kan enkel geconcludeerd worden dat de kost van verder onderzoek nooit in verhouding zou staan ten opzichte van een eventuele kenniswinst met betrekking tot het archeologisch begrip in de regio. Op basis van een kosten – baten analyse wordt in dit dossier afgezien van verdere onderzoeksdaten.



Figuur 22: Syntheseplan.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 4: Bijlagen

Projectcode	2016^E28
Onderwerp	Wevelgem Stationsbuurt
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/06/2016

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Visualisatie van de geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	5
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/01/2016

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie/perceel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	10
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	11
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2012

Plannummer	12
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	14
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/06/2016

Plannummer	15
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Profiellijn hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/06/2016

Plannummer	16
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/06/2016

Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	19
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Popp
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	20
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/06/2016

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Cultuurhistorisch kader
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/06/2016

Plannummer	22
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Verstoorde zones afgeleid uit boringen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/01/2017